

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 54. Quis sit Judex compulsionis in hac materia, & dum adest causa dissolvendi sponsalia, à quo ea debeat judicialiter cognosci.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73973)

hisdem AA. quia Judex ex officio tenetur procurare, ne subditi injuriam patiantur, neve jus eis debitum negetur; adeoque si à subditis injuriam patientibus requiratur, ut injuriantem compellat ad desistendum ab injuria, isque persistat; obligatus est eam uti compulsionem, quâ prudenter judicaverit, hic & nunc opus esse ad dictæ injuriæ remotionem. Proceduntque hæc ipsa, sive sponsalia jurata sint, sive non; tametsi enim *cu. c. ex literis*. loquatur de sponsalibus juratis, & ibi dicat Pontifex: *Quia contra juramentum venire periculosum est, mandamus, ut eum monetas, & si monitis non acquieverit, censurâ compellas, ut in uxorem recipiat &c.* decisio tamen non nititur juramento, sed sponsalium obligatione & injustitiâ, quæ committitur per non impletionem sponsalium, sive ea jurata sint, sive non. Pirh. Castrop. LL. cit. quamvis, ut iidem cum Sanch. L. 1. d. 29. num. 4. arctius cogendus sit resiliens, dum sponsalia jurata sunt, & arctissime, si puella sub ea fide deslorata.

2. Neque his obstat primò *c. requievit. h. t.* ubi: *mulier que juravit nubere alicui, si postea non vult, monenda potius quam cogenda, quia matrimonia debent esse libera, & coacta saepe habent exitus difficiles*; nam rò potius accipiendum est pro rò prius, ita ut sensus sit, prius monendam, & postmodum, si monita non acquieverit, cogendam, sive præcipuè utendum monitione, & coactione non nisi secundariò, minus principaliter, & non proficiente monitione; & hoc modo *div. cap.* non contradicit *c. ex literis*. Pirh. l. c. num. 20. & alii apud Barbof. in *c. ex literis*. Sed neque talis compulsio, seu coactio obstat libertati matrimonii; ad quod requiritur, ut liberum sit ab omni necessitate extrinseca; non verò etiam ab omni intrinseca, orta nimirum ex jure naturali, supposito libero consensu contrahentium sponsalia, & quam sibi ipsi contrahentes voluntariè & liberè iniecerunt; quin & per metum gravem v. g. intentatæ excommunicationis vel incarcerationis, justè tamen incussum non vitiatur matrimonium. Krimer, ad 4. decret. num. 176. adeoque non subsistit universaliter intellectum, quod ait Pirh. h. t. num. 20. matrimonium ejus, qui liberè sponsalia contraxit, metu graviter postmodum contractum est ipso jure nullum. Nihilominus argumento & occasione dicti *c. requievit.* observant & monent Gutt. de mat. c. 1. num. 2. Cón. d. 22. du. 1. num. 10. Castrop. num. 3. Pirh. num. 19. & 20. & AA. passim, Judicem uti debere coactione moderata, & ad aliquod breve tempus, & non absolute & in perpetuum; quin &, cum tales coactiones, ut dicitur *cit. c. requievit.* soleant habere exitus difficiles, dum prævidentur & justè timentur publica scandala & gravissima mala, expedit quandoque abstinere à tali compulsionem, & sic permittere minus malum (quale est violatio sponsalium) ut majus malum (quale sunt dicta scandala) evitetur, præsertim cum spectet ad Judicem cogere sponfos ad matrimonium contrahendum, si id expediat ad finem matrimonii, non verò ubi id repugnaturum creditur huic fini, qui est mutuum obsequium & conjugalis amor, quem sibi invicem exhibere debent conjuges. Unde si videat Judex, se nihil profuturum censuris, aliisque penis, aliâ viâ compellendus erit resiliens, ut parti læse satisfaciatur, Sanch. cit. d. 29. n. 7. Quin etiam ubi videt, se jam impositâ censurâ nihil proficere, & sponsum pertinacem remanere, debere ab

R. P. *Lew. Jur. Can. Lib. IV.*

ea illum absolvere etiam non petentem, docent Sanch. l. c. Pirh. l. c. citans Covar. in epitom. 4. decret. p. 1. c. 4. n. 5. Castrop. cit. n. 3. ne censurâ coactus fingat consensum, & sponsa deslorata recedat.

3. Neque secundò obstat *L. stipulationes. §. Celsus. de V. O.* ubi deciditur, in obligationibus facti neminem compelli, sed soluto interesse liberari; nam id intelligendum, ut Castrop. n. 4. de factis, quæ æstimationem recipiunt; cum horum obligatio ex tacita contrahentium voluntate non sit ad factum præcisè, sed ad factum vel illius interesse; secus de factis, quæ æstimationem non recipiunt, seu pretio compensari nequeunt, ut sunt sponsalia & matrimonium.

Quest. 54. Quis sit Judex compulsionis in hac materia, & dum adest causa dissolvendi sponsalia, à quo ea debeat judicialiter cognosci.

1. Resp. Ad primum: ubi movetur quæstio de valore sponsalium, vel de causa ea dissolvendi, Judex cognitionis est tantum Judex ecclesiasticus; quia agitur de jure spiritali, seu vinculo annexo causa spiritali & peccato vitando. Si verò agatur de solo facto vel obligationis executione, Judex compulsionis esse potest tam laicus, quam ecclesiasticus; uterque enim compellere potest resiliens, ut contractum observet, etiam si juramento firmatum. Castrop. cit. p. 8. n. 6. citatis Abb. in *c. ex literis. it. 2. h. t. n. 4.* Sanch. L. 1. d. 29. n. 9. Gutt. de mat. c. 35. n. 8. Pont. L. 12. c. 6. n. 5. &c.

2. Resp. Ad secundum: Dum causa resiliendi justa allegatur, & deferitur ad Judicem, opus non esse eam judicialiter cognosci, sed satis esse, si Judex ex iis, quæ præ oculis habet, eam intelligat, tradit Sanch. l. c. n. 6. citans pro hoc Gutt. c. 15. n. 2. Pont. ubi ante, n. 5. in fine. contrarium, nempe opus esse judiciali cognitione, censet Castrop. eò quòd, cum Judex officio obligatus sit compellere resiliens sine causa, nequeat ab hac obligatione publica liberari, nisi ex causa authenticè probata.

Quest. 55. Quis præter obligationem sit effectus sponsalium.

Resp. Illum esse duplicem, nempe impedimentum duplex matrimonii cum alio: Primum impedimentum est impediens matrimonium cum quocunque vel quacunque alia; dum nimirum stantibus sponsalibus, tam sponsus quam sponsa impeditur contrahere matrimonium cum tertio, ita ut, si alteruter sponforum violata fide contrahat matrimonium cum alia, vel alio, contractus hic matrimonialis valeat quidem, nec compelli possit ullatenus, ut redeat ad priorem sponsum, vel sponsam, peccet per hoc tamen mortaliter, & ad injuriam & damnum illatum alteri compensandum compelli possit. Alterum impedimentum non tantum reddens illicitum matrimonium cum alio, sed & dirimens illud contractum cum consanguineis alterius; diciturque impedimentum publicæ honestatis, ex eo, quòd regulariter minus decens & justum videatur, ut sponsus in uxorem habeat sponsæ suæ consanguineam, vel sponsa in maritum consanguineum sui sponsi. Verùm de hoc commodiùs infra, ubi de impedimentis matrimonii dirimentibus.